

BİZANS İMPARATORU HERAKLIUS HADİSİ

حدثنا أبو اليمان الحكم بن نافع قال أخبرنا شعيب عن الزهري قال أخبرني عبيد الله بن عبد الله بن عتبة بن مسعود أن عبد الله بن عباس أخبره أن أبا سفيان بن حرب أخبره أن هرقل أرسل إليه في ركب من قريش وكانوا تجارا بالشأم في المدة التي كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ماد فيها ابا سفيان وكفار قريش فأتوه وهم يلبياء فدعاهم في مجلسه وحوله عظماء الروم ثم دعاهم ودعا بترجمانه فقال

أيكم أقرب نسبا بهذا الرجل الذي يزعم أنه نبي؟ فقال أبو سفيان فقلت أنا: أقربهم نسبت فقال أدنوه مني وقربوا أصحابه فاجعلوهم عند ظهره ثم قال لترجمانه قل لهم إني سائل عن هذا الرجل فإن كذبتني فكذبوه فوالله لولا الحياء من أن يأتروا علي كذبا لكذبت عنه. ثم كان أول ما سألتني عنه أن قال كيف نسبه فيكم؟ قلت هو فينا ذو نسب. قال فهل قال هذا القول منكم أحد قط قبله؟ قلت لا. قال فهل كان من آبائه من ملك؟ قلت لا. قال فأشراف الناس يتبعونه أم ضعفاؤهم؟ فقلت بل ضعفاؤهم. قال أيزيدون أم ينقصون؟ قلت بل يزيدون. قال فهل يرتد أحد منهم سخطة لدينه بعد أن يدخل فيه؟ قلت لا. قال فهل كنتم تتهمونه بالكذب قبل أن يقول ما قال؟ قلت لا. قال فهل يغدر؟ قلت لا ونحن منه في مدة لا ندري ما هو فاعل فيها. قال ولم تمكني كلمة أدخل فيها شيئا غير هذه الكلمة.

قال فهل قاتلتموه؟ قلت نعم. قال فكيف كان قتالكم إياه؟ قلت الحرب بيننا وبينه سجال ينال منا وننال منه. قال ماذا يأمركم؟ قلت يقول اعبدوا الله وحده ولا تشركوا به شيء واتركوا ما يقول آباؤكم ويأمرنا بالصلاة والصدق والعفاف والصلة. فقال لترجمان قل له سألتك عن نسبه فذكرت أنه فيكم ذو نسب

فكذلك الرسل تبعث في نسب قومها . وسألتك هل قال أحد منكم هذا القول فذكرت أن لا فقلت لو كان أحد قال هذا القول قبله لقلت رجل يأتيسي بقول قيل قبله . وسألتك هل كان من آباءه من ملك فذكرت أن لا قلت فلو كان من آباءه من ملك قلت رجل يطلب ملك أبيه . وسألتك هل كنتم تتهمونه بالكذب قبل أن يقول ما قال فذكرت أن لا فقد أعرف أنه لم يكن ليذر الكذب على الناس ويكذب على الله . وسألتك أشرف الناس اتبعوه أم ضعفاؤهم فذكرت أن ضعفاؤهم اتبعوه وهم أتباع الرسل وسألتك أيزيدون أم ينقصون فذكرت أنهم يزيدون وكذلك أمر الإيمان حتى يتم . وسألتك أيرتد أحد سخطة لدينه بعد أن يدخل فيه فذكرت أن لا وكذلك الإيمان حين تحالط بشاشته القلوب . وسألتك هل يغدر فذكرت أن لا وكذلك الرسل لا تغدر . وسألتك بما يأمركم فذكرت أنه يأمركم أن تعبدوا الله ولا تشركوا به شيئا وينهاكم عن عبادة الأوثان ويأمركم بالصلاة والصدق والعفاف فإن كان ما تقول حقا فسيملك موضع قدمي هاتين وقد كنت أعلم أنه خارج لم أكن أظن أنه منكم فلو أي أعلم حتى أخلص إليه لتجشمت لقاءه ولو كنت عنده لغسلت عن قدمه . ثم دعا بكتاب رسول الله صلى الله عليه وسلم الذي بعث به دحية إلى عظيم بصرى فدفعه إلى هرقل فقراه فإذا فيه (بسم الله الرحمن الرحيم من محمد عبد الله ورسوله إلى هرقل عظيم الروم سلام على من اتبع الهدى أما بعد فإني أدعوك بدعاية الإسلام أسلم تسلم يؤتك الله أجرك مرتين فإن توليت فإن عليك إثم الأريسيين و } يا أهل الكتاب تعالوا إلى كلمة سواء بيننا وبينكم أن لا نعبد إلا الله ولا نشرك به شيئا ولا يتخذ بعضنا بعضا أربابا من دون الله فإن تولوا فقولوا اشهدوا بأنا مسلمون {) قال أبو سفيان فلما قال ما قال وفرغ من قراءة الكتاب كثر عنده الصخب وارتفعت الأصوات وأخرجنا فقلت

لأصحابي حين أخرجنا لقد أمر ابن أبي كبشة إنه يخافه ملك نبي الأصفر . فما زلت
موقنا أنه سيظهر حتى أدخل الله علي الإسلام
وكان ابن الناطور صاحب إيلياء وهرقل أسقفا على نصارى الشام يحدث أن هرقل
حين قدم إيلياء أصبح يوما خبيث النفس فقال بعض بطارفته قد استكرنا هيتك
قال ابن الناطور وكان هرقل حزاء ينظر في النجوم فقال لهم حين سألوه إني رأيت
الليلة حين نظرت في النجوم ملك الختان قد ظهر فمن يخت من هذه الأمة ؟ قالوا
ليس يختن إلا اليهود فلا يهمنك شأنهم واكتب إلى مداين ملكك فيقتلوا من فيهم
من اليهود فبينما هم على أمرهم أتى هرقل برجل أرسل به ملك غسان يخبر عن خبر
رسول الله صلى الله عليه وسلم فلما استخبره هرقل قال أذهبوا فانظروا أمختن هو
أم لا ؟ فنظروا إليه فحدثوه أنه مختن وسأله عن العرب فقال هم يختنون فقال هرقل
هذا ملك هذه الأمة قد ظهر . ثم كتب هرقل إلى صاحب له برومية وكان نظيره في
العلم وسار هرقل إلى حمص فلم يروم حمص حتى أتاه كتاب من صاحبه يوافق راي
هرقل على خروج النبي صلى الله عليه وسلم وأنه نبي فأذن هرقل لعظماء الروم في
دسكرة له بمحص ثم أمر بأبوابها فغلقت ثم اطلع فقال يا معشر الروم هل لكم في
الفلاح والرشد وأن يثبت ملككم فتبايعوا هذا النبي ؟ فحاصوا حيصة حمر الوحش
إلى الأبواب فوجدوها قد غلقت فلما رأى هرقل نفرتهم وأيس من الإيمان قال
ردوهم علي وقال إني قلت مقالتي آنفا أختبر بها شدتكم على دينكم فقد رأيت
فسجدوا له ورضوا عنه فكان ذلك آخر شأن هرقل
رواه أبو صالح بن كيسان ويونس بن معمر عن الزهري

* * *

Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail el-Buhârî (rahmetullahi aleyh), Ebû'l-Hakem bin Nâfi'den, o da Şuayb bin Ebî Hamza'dan, o da İbnü Şihab ez-Zührî'den, o da 'Ubeydullah bin Abdullah'tan, o da Abdullah bin Abbas'tan (radiyallahu anhuma), o da Ebû Süfyan bin Harp'ten bu hadisi rivayet ettiğine göre Bizans imparatoru Heraklius Ebû Süfyan'a, Kureyş (kabilesinden oluşan) bir ticaret kervanında yolculuk yaparken, kervanı saraya çağırarak üzere bir elçi gönderdi. Bu ticaret kervanı, Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Ebû Süfyan ve Kureyş kâfirleri ile Hudeybiye barış anlaşmasını imzaladığı dönemde Şam'da ticaret yapmak için yola çıkmıştı. Kervan, Bizans imparatoru Heraklius ve yardımcılarını "İyliya" şehrinde iken saraya ulaştı. Böylece, imparator onları huzuruna çağırdı. Yanında Rum'un büyükleri (önde gelen liderleri) vardı. İmparator tercümanlarını çağırtıp:

- İçinizden, peygamberlik iddia eden bu adama neseb (kan bağı) bakımından en yakın olanınız hanginiz?, diye sordu. Ebû Süfyan:
- Ona neseb bakımından en yakın olan benim, dedi. İmparator muhafızlarına:
- Onu bana yaklaştırsın (Öne çıkarın). Arkadaşlarını da arkaya dizsin, diye emretti. Sonra tercümanlarına dedi ki:

- Arkadaki kişilere söyle. Öne çıkan bu adama o Zât hakkında (Rasulullah'ı (sav.) kastediyor) sorular soracağım. Eğer yalan cevap verirse hemen onu yalanlayın (yalanını ortaya çıkarın). Ebû Süfyan diyor ki:

- Allah'a yemin ederim ki, "Ebû Süfyan yalan konuşuyor" demelerinden utanmasaydım kesinlikle sorulara yalan cevap verirdim.

Sonra, imparatorun bana ilk sorusu şu oldu:

- (Peygamberlik iddia eden o şahsın) içinizdeki nesebi nasıldır?

Ebû Süfyan:

- O, içimizde soylu bir nesebe sahiptir.

İmparator:

- O'nun söylediği bu sözleri daha önce içinizden biri söyledi mi?

Ebû Süfyan:

- Hayır.

İmparator:

- Meşhur insanlar (zenginler, eşraf) mı ona tabi oluyor yoksa zayıflar mı?

- Bilakis zayıflar.

- Sayıları artıyor mu, eksiliyor mu?

- Bilakis artıyor.

- O'nun dinine girenlerden herhangi bir kimse, dine girdikten sonra, dini beğenmeyip kızarak dinden döndü mü?

- Hayır.
- O şahsı, bu söylediklerini söylemeden önce, yalancılıkla itham ettiğiniz oldu mu?
- Hayır.
- Anlaşmasını (sözünü) bozar mı?
- Hayır. Onunla şu anda bir anlaşma içindeyiz. Ancak bundan sonrası için ne yapacağımızı bilemiyoruz. (Ebû Süfyan diyor ki: "Bu kelimedenden başka onu itham edebileceğim hiç bir kelime katamadım")
- Onunla hiç savaştınız mı?
- Evet.
- Onunla savaşınızın (neticesi) ne oldu?
- Harp, bizimle onun arasında bir keşiktir. Bazen biz kazandık, bazen o kazandı.
- Size neyi emrediyor?
- "Sadece Allah'a kulluk edin. O'na hiç bir şeyi denk tutmayın. Atalarınızın söylediklerini terkedin" diyor. Bize namazı, dürüstlüğü, iffetli yaşamayı, akrabalarla ilgi kurmayı emrediyor. İmparator bu sorulardan sonra tercümanlarına dedi ki:
- Bu adama söyle: Sana o zât'ın nesebini sordum. Sen de içinizde soylu bir nesebe sahip olduğunu söyledin. İşte peygamberler böyledir. Kavminin içinde soylu bir nesepten gönderilirler.

Sana "Onun söylediği sözleri dah önce içinizden söyleyen bir kimse var mı?" diye sordum sen de "Hayır" cevabını verdin. Eğer bu sözleri daha önce içinizden birisi söylemiş olsaydı, "Bu adam önce söylenen bir sözün taklidini yapıyor" derdim.

Sana bu zatın babaları için den hiç kral olan birisi varmıydı?" diye sordum. Sen de "Hayır" cevabını verdin. Eğer babaları içinde kral olan birisi olsaydı, "babasının saltanatını talep ediyor" derdim.

Sana "Bu söylediklerini iddia etmeden önce hiç onu yalancılıkla itham ettiğiniz oldu mu diye sordum sen de "Hayır" cevabını verdin. Kesinlikle anladım ki o zat insanlara karşı hiç yalan söylememiş. O halde Allah'a karşı nasıl yalan söylesin? (İnsanlara yalan söylemeyen Allah'a yalan söyleyemez)

Sana "İnsanların eşrafı (tanınmışları) mı ona tabi oluyor yoksa zayıfları mı?" diye sordum, sen de "Zayıfları" diye cevap verdin. İşte o zayıflar peygamberlerin tebaasıdır.

Sana "Sayıları artıyor mu, azalıyor mu?" diye sordum, sen de "Bilakis artıyor" dedin. İşte kemâl'e erinceye kadar İmanın durumu da böyledir.

Sana "O'nun dinine giren hiç kimse, dinine kızdığı için dinden döndüğü oldu mu?" diye sordum, sen de "Hayır" dedin. İşte iman kalplere girdiği zaman böyledir (Bir daha geriye çıkmaz).

"Hîlekârlık yapıp anlaşmasını bozuyor mu" diye sordum "Hayır" cevabını verdin. Peygamberler de böyledir. Hîle yapmazlar (Anlaşmalarını bozmazlar).

"Size neyi emrediyor?" diye sordum "Allah'a kulluk yapmanızı, O'na hiç bir şeyi denk tutmamanızı emredip putlara tapmayı yasakladığını, namazı, doğru sözlülüğü, iffetli yaşamayı size emrettiğini söyledin... **Eğer söylediklerin doğruysa, şu ayaklarımı bastığım yerlere hâkim olacaktır. O'nun zuhur edeceğini kesinlikle biliyordum. Ancak O'nun sizin içinizden çıkacağını zannetmiyordum. Eğer O'na ulaşabileceğimi bilsem, hemen yolculuk hazırlıklarına başladım. Eğer O'nun huzurunda olsaydım, O'nun ayaklarını yıkardım!...**

Sonra İmparator Heraklius, Rasulullah'ın (sav.) Dihyet'ül-Kelbî ile Busra valisine gönderdiği, onun da Heraklius'a teslim ettiği mektubu istetti. Mektubu getirdiler. Heraklius mektubu okuttu. Mektubda şunlar vardı:

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

Allah'ın kulu ve elçisi Muhammed'ten Rum lideri Heraklius'a

Selam, hidayete tâbi olanların üzerine olsun.

Bundan sonra:

Seni, İslam'ın çağrısına dâvet ediyorum.

Müslüman ol, kurtul (huzura kavuş). Müslüman ol ki, Allah mükâfâtını iki kat versin. Eğer yüz çevirirsen,

muhakkak ki kendi günahınla birlikte halkının günahını yüklenirsin.

"Ey ehl-i kitap! Bizimle sizin aranızda ortak olan bir kelimeye gelin: Allah'tan başkasına kulluk yapmayalım. O'na hiç bir şeyi denk tutmayalım (şirk koşmayalım). Allah'ı bırakıp birbirimizi rab edinmeyelim. Eğer onlar (ehl-i Kitap) yüz çevirirse, (onlara) deyin ki : "Şâhit olun! Biz, Allah'a teslim olan Müslümanlarız".

Ebû Süfyan diyor ki:

İmparator Heraklius sorularını sorup mektubu bitirdikten sonra salonda bir gürültü koptu, sesler yükselmeye başladı. Ne dediklerini anlamıyorduk. Bizi dışarı çıkardılar. Arkadaşlarımla baş başa kalınca onlara dedim ki:

- Andolsun ki Ebû Kebşe'nin oğlunun durumu muazzam bir iştir. Zirâ, Sarı oğullarının kralı ondan korkuyor. Ebû Süfyan ilave etti.
- Allah beni İslama dahil edinceye kadar Muhammed'in bir gün kesinlikle gâlip geleceği inancını taşıdım.

* * *

ŞERH:

Müşrikler Nebiyy-i Muhterem Efendimiz'i (en güzel selamlar o'nun üzerine olsun), Mekke döneminde rahat bırakmadıkları gibi Medine'ye hicret ettikten sonra da hiç rahat bırakmadılar. Gerek civar kabileleri ayaklandırarak, gerek Medine'ye saldırarak, gerekse aleyhte propaganda yaparak altı yıl içerisinde üç büyük savaşa onlarca seriyye'ye sebep oldular. Hazret-i Fahr-i Cihan Efendimiz (asv.) hicretin altıncı yılında şartlar aleyhte olmasına rağmen Mekke site devletinin reisleri ve civar kabilelerle on yıllığına 'Hudeybiye Barış Anlaşması'nı imzaladı. Artık sevgili peygamberimiz (sav.) tebliğ, İslam'a dâvet ve eğitime ağırlık vermeye başladı. Zamanın üç büyük süper devleti olan İran Kısra'sına¹, Bizans Kayser'ine, Mısır Mukavkıs'ına "*Eslim Teslem (Müslüman ol, kurtul)*" mesajını gönderdi... Süleyman aleyhisselâm'ın Belkıs'a gönderdiği gibi... Mûsa aleyhisselâm'ın Firavun'a bildirdiği gibi... İbrahim aleyhisselâm'ın Nemrud'a haykırıldığı gibi...

Allah Rasûlü'nün mektubunu Medine'den asırlarca insanlığı sömüren Bizans imparatorluğunun kralına

¹ Abdullah bin Abbas rivayet ediyor: Allah Rasulü (sav.) bir adamla birlikte mektup gönderdi. Ona bu mektubu Bahreyn vâlisi'ne vermesini emretti. Bahreyn vâlisi de o mektubu İran Kısra'sına teslim etti. İran Kısrası mektubu okuyunca onu yırtıp parçaladı. İbn-i Şihab ez-Zührî diyor ki: Zannedersem İbnü'l Müseyyeb şöyle dedi: "Bunun üzerine Rasulullah (sav.) Kısra'nın saltanatının yıkılıp parçalanması için dua etti". Buhari, İlim 8. Hadis no: 64

Dihyetü'l-Kelbî ulaştırdı... Rasûlullah'tan sonra en güzel ve yakışıklı olan Dihyetü'l-Kelbî... Cebrâil'in onun sûretine girerek vahyi getirdiği Dihye... Sahabeler de civar memleketlere yayıldılar. Çöle inen nuru ötelere taşımak için...

Küfür cephesine gelince: Onlar dünyalık menfaat ve çıkardan başka ne tanırırlar? Uzun zamandır ticaret yapamayan Ebû Süfyan ve otuz küsur kişilik bir ticaret kervanıyla Şam diyarına yola çıkıyor... Mallar yükleniyor, develer hazırlanıyor... İbnü İshâk el-Megâzî'de İbn-i Şihâb ez-Zührî yoluyla Ebû Süfyan'nın şöyle dediğini nakleder:

"Biz tüccar bir kavimdik. Ancak harp bizi ticaretten alıkoymuştu. Sulh dönemi başlayınca kureyşten bir grupla birlikte Şam'a ticaret yapmaya çıktım. Allaha yemin ederim ki, kervanın yola çıkacağı duyulunca, Mekke'de tanıdığım hiç bir erkek ve kadın kalmadı ki satmam için bana bir mal getirmiş olmasın..."²

Hatta İbnü's-Seken bu kervandan yirmi kişinin isimlerini sayar. Bunların içinde Muğira bin Şu'be'yi de zikreder. Halbuki bu görüşün araştırılmaya ihtiyacı vardır. Çünkü Muğira bin Şu'be o dönemlerde Müslüman idi. Belki de Muğira kayser ile görüştüğünden sonra Medine'ye gelip müslüman olmuş ta olabilir?

Ebû İshak el-Fezzârî Kitabu's-Siyer'de, Ebû 'Ubeyd' de Kitabu'l-Emvâl'da Saîd bin Müseyyeb yoluyla şu haberi nakleder:

---

² Bkz. Fethu'l-Bârî: 1/45

Rasulullah (sav.) kiswa ve kayser'e mektup yazdı. Kayser mektubu okuyunca "Şimdiye kadar hiç böyle bir mektup almamıştım" dedi³.

Böylece Heraklius emniyet müdürünü çağırttı ve ona "Şam'ın altını üstüne getir ve bana bu adamın (peygamberimizi kastediyor) kavminden birilerini bul getir" diye emretti. Ebû Süfyan diyor ki "Vallahi, biz Gazze şehrindeyken bir de Bizans akerleri bize hücum etti ve hepimizi alıp saraya götürdüler"⁴

İmparator Heraklius İlyâ şehrinde idi. Bu şehre "İlyâ" da denilir. "Allah'ın Evi" anlamına gelir. Günümüzün Kudüs'üdür. Bir rivayete göre bu şehir ismini Nuh aleyhisselâm'ın oğlu Sem'in torunu "İlya"dan almaktadır.

Taberî "Târih"inde der ki: "İran kiswa ordusunu Bizans topraklarına sürdü. Bir çok yeri yakıp yıktı. Sonra Kiswa, ordu komutanlarından Şehrebiraz'ı öldürmek üzere bir komplo hazırladı. Şehrebiraz bunu öğrendi ve askerleriyle birlikte Bizans imparatoru Heraklius'un tarafına geçti. Böylece Heraklius İran askerlerinin yardımıyla Kiswa'yı hezimete uğrattı. Bu nedenle Heraklius Allah'a teşekkürün bir ifadesi olarak Himis'tan İlya'ya kadar yürümeye karar verdi. İmparator İlya'ya varıncaya kadar yollarına kırmızı halılar serip kokular sürüyorlardı."⁵

---

³ Fethu'l-Bârî 1/44

⁴ Fethu'l-Bârî 1/45

Kervan saraya ulaşınca Ebû Süfyan ve beraberindekiler İmparatorun huzuruna çıkarıldılar. Bir de baktılar ki İmparator Heraklius başında tâcı, yanında Rum'un liderleri, Ruhban ve Kıssıs'ler ile birlikte tahtında oturuyor...

İmparator tercümanlarını çağırtdı ve:

- Onlara sor. Arap diyarında çıkan ve peygamber olduğunu iddia eden bu adama kan bağı bakımından hanginiz en yakın?

Kervandakiler Ebû Süfyan'ı işaret ediyor. Ebû Süfyan:

- O'na nesep bakımından en yakın benim, diyor. Çünkü kervanın içinde Abd-i Menaf oğullarından Ebû Süfyan'dan başka kimse yoktu.

Heraklius:

- Ona yakınlık derecen nedir?, diye sorar.

Ebû Süfyan:

- Amcamın oğludur, der⁶.

Zira Abd-i Menaf hem Ebû Süfyan'ın hem de Rasulullah (sav.)'in dördüncü kuşaktan babasıdır. Rasulullah (sav.)'in babası Abdullah, O'nun babası Abdulmuttalip, onun babası Hâşim, onun babası Abd-i Menaf'tır. Ebû Süfyan'ın babası Harp, onun babası Ümeyye, onun babası Abd-i şems, onun babası Abd-i Menaf'tır.

---

⁵ Bkz. Tarihu't-Taberi, 1/1002 Leyden baskısı, 2/140 Kahire Hüseyiniye baskısı. Buhari, Cihad ve's-Siyer 102, Hadis no: 2940

⁶ Buhari, Cihat 103

İmparator Heraklius, Ebû Süfyan'ı öne çıkarttırır. Kervandakileri de onun arkasına saf halinde dizer. Sonra tercümanlarına der ki:

- Arkadaki adamlara söyleyin. Bu adama, peygamberlik iddia eden o zat hakkında sorular soracağım. Eğer yalan cevap verirse, hemen müdahale edip düzeltsinler...

İmparator Heraklius, çok zeki bir adam. Zaten Ebû Süfyan, İbn-i İshâk'ın rivayetinde bunu açıkça zikrederek "Allah'a yemin ederim ki o güne kadar bu adamdan daha dâhî hiç kimseyi görmedim" diyor. Zira, o dönemin şartlarında kocaman bir imparatorluğun krallığını yürütmek sıradan insanların işi değildir. Ancak bir takım yetenekler ister. Demek ki imparatorda sıradan insanlarda olmayan bazı özellikler vardı. Zaten Ebû Süfyanı öne çıkartıp kervandakileri arkaya dizmesi buna işaret eder.

Ebû Süfyan diyor ki:

- Allah'a yemin ederim ki, benim hakkımda "yalan konuşuyor" demelerinden utanmasaydım, sorduğu sorulara yalan cevap verirdim. (İbn-i İshak'ın rivayetinde:) "Allah'a yemin ederim ki, eğer yalan söylemiş olsaydım bile, arkamdakiler imparatorun huzurunda yalanımı ortaya çıkarmazlardı. Ancak ben lider bir adamdım. Yalan söyleyerek şerefimi küçük düşüremezdim. İyi biliyorum ki, eğer orda yalan söyleseydim arkamdakiler imparatorun huzurunda beni yalanlamasalar bile, başka

yerlerde bunu konuşacaklardı. Bu nedenle yalan söylemedim"⁷

Bu cümleler gösteriyor ki, cahiliyye döneminin liderleri bile yalanı çirkin görüyorlardı. Yalanın, liderin şanını, şerefini, onurunu zedeleyeceğini biliyorlardı. Bir lider yalana tenezzül etti mi, onun değerinin yıkılacağını, insanlar nezdinde liderlik sıfatının yıkılacağını anlıyorlardı. Peki, günümüz dünyasında yalan söyleyen politikacılara, liderlere, bakan ve vâkilere ne demeli? Bunların hangisi câhilî, hangisi modern?!

İMPARATORUN SORULARI VE

CEVAPLAR

Birinci Soru:

- (Peygamberlik iddia eden o zâtın) içinizdeki nesebi nasıldır?
- O içimizde soylu bir nesebe sahiptir.
(Zira Hâşim oğulları İsmâil aleyhisselâm'ın soyundandır.

İkinci soru:

- Sizin (Kureyşin veya Arapların) içinde bu sözleri ondan daha önce söyleyen hiç kimse varmıydı?
- Hayır.

Üçüncü soru:

- Babaları içinde kral olan var mı?

---

⁷ Fethu'l-Bârî 1/46

- Hayır.

Dördüncü soru:

- Zenginler (meşhur insanlar) mı ona tâbi oluyor, zayıflar mı?
- Bilakis zayıflar.

Beşinci soru:

- Ona tâbi olanlardan daha sonra ona kızıp dini beğenmediği için dinden dönen var mı?
- Hayır.

Altıncı soru:

- Sayıları artıyor mu, azalıyor mu?
- Bilakis artıyor.

Yedinci soru:

- Peygamberlik iddia etmeden önce onu hiç yalancılıkla itham ettiğiniz oldu mu?
- Hayır.

Sekizinci soru:

- Anlaşmasını bozar mı? (Verdiği sözden döner mi? Hile yapar mı?)
- Hayır. Ancak onunla şu anda bir anlaşma içindeyiz. Gelecekte anlaşmasını bozup bozmayacağını bilmiyoruz. (Ebû Süfyan'ın katabileceği tek itham bu oldu. Çünkü gelecekte ne olacağını kimse bilemezdi. Ancak gelecek şahit oldu ki Hudeybiye anlaşmasını Beşerin Efendisi değil Kureyş bozdu)

Dokuzuncu soru:

- Onunla hiç savaştınız mı?
- Evet. Bazen biz yendik, bazen o.

Onuncu soru:

- Size neyi emrediyor?
- Yalnızca Allah'a kulluk yapmayı, O'na hiç bir şeyi ortak koşmamayı, namaz kılmayı, dürüst olmayı, iffetli yaşamayı, akrabalarla ilgi kurmayı.

İMPARATORUN CEVAPLARA YORUMU

Bizans imparatoru Heraklius bu sorulardan sonra Rasûlullah'ın (sav.) Allah tarafından gönderilen bir peygamber olduğunu anladı ve bunu açıkça şöyle ifade etti.

1- Sana nesebini sordum, sen de soylu bir nesebe sahip olduğunu söyledin. İşte peygamberler böyledir. Kavminin içinde soylu bir aileden seçilirler.

(Heraklius'un yanında Ruhban ve Kısîs'lerin olduğunu daha önceden görmüştük. Öyle anlaşılıyor ki Heraklius peygamberler hakkındaki bu bilgileri hıristiyan din alimlerinden almıştır.)

2- Sana bu sözleri daha önce içinizden hiç kimse söyledi mi?" diye sordum, sen de "Hayır" dedin. Eğer bölgenizde daha önce bu sözleri söyleyen birisi olsaydı

"Bu adam önce söylenilen bir şeyi taklit ediyor" derdim.

3- Sana "Babaları içinde kral olan var mıydı?" diye sordum. Sen de "Hayır" cevabını verdin. Eğer babaları içinde kral olan birisi olsaydı "Babasının krallığının talep ediyor" derdim.

4- Sana "İnsanların zenginleri (tanınmışları) mı ona tabi oluyor yoksa zayıfları mı?" diye sordum, sen de "Zayıfları" dedin. İşte o zayıflar peygamberlerin tebaasıdır.

(Zira tarih boyunca zenginler, askerî ve siyâsî gücü ele geçirenler halkları ezmişler, haddi aşmışlar, haksızlık ve zulüm üzerine dayalı sistemler kurmuşlardır. Piramitleri insan harcıyla yapan Firavunlar ve Nemrutlar gibi... Bunun sonucunda küçük bir azınlık (zengin ve güçlüler) zevk ve sefâ içinde yaşarken binlerce halk yığını zulüm ve haksızlık altında ezilmişlerdir. İşte Allah Sübhânehû ve Teâlâ kimsenin yıkmaya güç yetiremediği o zulüm sistemlerini yıkıp yerine ilâhî adalet üzerine dayalı bir medeniyet kurmaları için kendi katından peygamberler göndermiştir. İşte bu peygamberlere ilk karşı çıkanlar hep bu

küçük azınlık dediğimiz "Mütrafîn (Eşraf, gücü elinde bulunduran tanınmışlar, zenginler) olurken, o peygambere inanan, onu destekleyenler ise daima ezilen , haksızlığa uğrayan güçsüz halk yığınları olmuştur. Sevgili Peygamberimizin şu hadisi şerifi ne kadar da mânidârdır :

"Cehennem kapısına dayandım, bir de baktım ki cehennemi dolduranların çoğu Müstekbirler (kendisini büyük görüp başkasını ezen zorbalı) ve zenginler idi. Cennetin kapısına dayandım bir de baktım ki cenneti dolduranların çoğu zayıflar (güçsüzler) ve fakirler idi". Bu nedenledir ki peygamberlere tâbi olanların çoğunuluğu hep zayıflar, güçsüzler, çaresizler, günaha ısrar etmeyen, kendini büyük görmeyen fakirler olmuştur)

5- Sana, sayıları artıyor mu, azalıyor mu?" diye sordum, sen "Bilakis artıyor" dedin. İşte tamamlanuncaya kadar iman da böyledir.

(İman bir ışık yakar. Sonra o ışık, namaz, zekat, oruç gibi emirlerle kemale erinceye kadar artmaya devam eder. O nedenledir ki Rasulullah'ın (sav.) son senesinde "Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim ve size

olan nimetimi tamamladım ve size din olarak İslamı seçtim" ayet-i kerimesi nâzil oldu.

6- Sana, "O'na tâbi olanlardan hiç kimse dinine kızdığı için dinden döndü mü?" diye sordum, sen de "Hayır" cevabını verdin. İşte imanın ferahlığı kalplere girince böyle olur (Bir daha geri çıkmaz). İbn-i İshak'ın rivayetinde "İşte imanın lezzeti böyledir. Bir kalbe girdi mi daha oradan çıkmaz!"

(İşte böyledir... Rasûlullah'ı gören, O'nun sesinden Kuran dinleyen, Hakk'ı ve batılı farkedemeyen sahabelerin gönlüne bir iman ateşi, bir nur, bir lezzet düştü!.. Yaktı onların gönüllerini Nübüvvet-i Ahmediye'nin ışığı...Artık Habbab'ın sırtını kızgın demirler yaksa ne yazar!... Düştü Bilal'in yüreğine sevgi ateşi, artık kızgın çöller onun vücudunu dağlasa ne yapar!... Duydu Sümeyye, Beşerin Efendisinin "Sabredin Ey Yâsir ailesi! Sizinle buluşma yerimiz cennettir" sözünü, artık Ümeyye bin Halef onun kemiklerini parçalasa ne çıkar!... Parçalandı o yürekler... Ama dinlerinden asla dönmediler...)

7- Sana, "O zât, bu söylediklerini iddia etmeden önce, onu hiç yalancılıkla itham ettiğiniz oldumu?" diye sordum, sen de "Hayır" cevabını verdin. Kesinlikle anladım ki insanlara karşı hiç yalan söylemeyen bir kimse Alah'a nasıl yalan söylesin? (Mahluka yalan söylemeyen, Hâlık'a nasıl yalan söylesin? Yaratılmışa hiç yalan söylemeyen bir kimse, kâinatın Yaratıcısı Azamet sahibi yüce varlığa karşı nasıl yalan söyleyebilsin?! Yalan yere Allah bana vahiy gönderdi diyebilsin?! Bu imkansızdır! Bu Muhaldir!..)

8- Sana "Hilekarlık yapıp anlaşmasını bozuyor mu?" diye sordum, sen de "Hayır" cevabını verdin. İşte peygamberler de böyleir. Anlaşmalarını bozmazlar.

(Dünya tarihi boyunca devletler ve kurumlar arası bir çok anlaşmalar yapılmıştır. Ancak özellikler uluslararası alanda yapılan bu anlaşmaların kalıcı ve bağlayıcı hiç bir tarafı yoktur. Güçlü taraf şartlar lehine döndüğü zaman kendi anlaşmasını kendisi çiğnemiştir. Dünya siyaset tarihinden aldığı bu tecrübeyi çok iyi bilen Bizans imparatoru

Rasulullah'ın (sav.) "anlaşmalar" ile ilgili yönünü sormuş ve Ebû Süfyan'ın "Hiç anlaşmasını bozduğu görülmemiştir" cevabını alınca "işte peygamberler böyledir" diyerek anlaşmaların kalıcı ve şartlarına uygun yürümesinin ancak peygamber medeniyeti ile mümkün olacağını bildirmiştir.)

9- Sana "Onunla hiç savaştınız mı?" diye sordum. Sen de "Evet" dedin. "Onunla savaşınızın neticesi nasıl oldu?" diye sordum, sen de "Harp bizimle onun arasında bir keşiktir. Bazan biz kazandık, bazan o kazandı" dedin. İşte peygamberler böyle imtihan edilirler. Ancak nihaî zafer onlarındır⁸

10- "Size neyi emrediyor" diye sordum. Sen de "Yalnızca Allah'a kulluk yapmanızı, O'na hiçbir şeyi denk tutmamanızı, namaz kılmayı, dürüstlüğü, iffetli yaşamayı, akarabalarla ilgi kurmayı emrediyor" dedin.

SORU VE CEVAPLARIN YORUMLARI

---

⁸ Bkz. Buhari, Cihat 102 no: 2941

Her ne kadar el-Mâzinî "İmparator Heraklius'un sorduğu bu sorular Nübüvvetin kesin delilleri değildir. Heraklius'un zihininde bir peygamberi tanıyabilmeye götüren bir takım işaretlerdir. Zira nübüvveti ispatlayan bundan daha kuvvetli kesin deliller vardır" dese de, biz İmparator Heraklius'un sorduğu bu on sorudan Efendimiz aleyhisselatü vesselâm'ın şahsında peygamberlerin on vasfını sırayla şöyle çıkarabiliriz:

- 1- Soylu bir aileden gelir. Üstün bir nesebe sahip.
- 2- Körü körüne taklitçi değil
- 3- Dünyalık bir çıkar ve menfaat gözetmiyor. Krallık talep etmiyor.
- 4- Haksızlık ve sömürü altında ezilen halkları kurtarıcı. Güçlüyü değil haklıyı üstün tutuyor.
- 5- Hak yolda sebatkâr ve azimli. Gönüllere hitap ediyor, kalplerde taht kuruyor.
- 6- Cezbedici, etkileyici, günden güne gelişiyor ve kuvvetleniyor.

Büyük-küçük, leyhte ve aleyhte hiç bir meselede yalan söylemiyor. Yalana tenezzül etmiyor. Yalan söyleyen bir kimse ya kendi yaptığı ve söylediği şeylerin yanlış olduğunu bildirir ya da her zaman doğruyu söyler. He has always completed his work and has been striving to improve his standards. He has worked with commendable care and accuracy. Keep up the good work!

7- İgi için yani hata ettiği için ya da başkalarından kortktuğu için yalan söylediğine göre, O (sav.) hatasız, söyledikleri ve yaptıkları doğru. Bu nedenle Allah'tan başka hiç kimseden korkmuyor.

8- Anlaşmalarına bağlı, sözünde duran, hile yapmaz

9- Zalimlere, müstekbirlere, zorbalara karşı izzetli, gerektiğinde onlara karşı güç kullanıp onları hakka döndürebilen

10- Getirdiği sistem yerin ve göklerin Yaraticısına itaat ve O'nu noksan sıfatlardan tenzih etme üzerine kurulu.

Dürüst, iffteli, saygın, iyilik peşinde koşan fertlerden oluşan faziletli toplumlarla dolu bir dünya kurmak istiyor.

SON SÖZ

Bizans imparatoru Heraklius sorularını sorup cevapları yorumladıktan sonra Ebû Süfyan'a dönüp şöyle dedi:

- Eğer söylediklerin doğru ise, O (zât) işte şu ayaklarımı bastığım yerlere hakim olacaktır. Onun çıkacağını biliyordum. Ancak O'nun sizin içinizden çıkacağını zannetmemiştim. Eğer ona ulaşabileceğimi bilsem, hemen

**yolculuğa başladım. Eğer O'nun huzurunda
olsaydım, O'nun ayaklarını yıkardım!..."**

SON SÖZÜN YORUMU:

İmparator Heraklius'un bu sözlerinin anlamı şudur:

**Eğer sorularıma doğru cevap verdiysen, o
zat pek yakında şu ayaklarımı bastığım yere hakim
olacaktır:** Muhaddisler bu sözü iki şekilde
yorumlamışlardır:

- 1- Bu cümle Kudüs ve Şam diyarının fethedileceğine işaret eder. Çünkü Heraklius Şam diyarının bir parçası olan İlya şehrinde yani Kudüs'te oturuyordu.
- 2- Heraklius "Ayaklarımı bastığım yere hakim olacaktır" derken bütün saltanatını kastetmiştir. Çünkü bu sözleri söylerken tahtında oturuyordu. "Ayaklarımı bastığım şu yere" derken tahtını kastemişti. Bu da bütün bizansın yani İstanbul'un fethedileceğine işaret eder. Daha sonra tarih şahit olmuştur ki İmparator heraklius'un bu sözü gerçekleşmiş Hz. Ömer döneminde Kudüs fethedilmiş, ardından bin dört yüz elli üç yılında Bizansın merkezi Kostantiniyye sultan Muhammed Fatih'in iman dolu askerleriyle

fethedilmiş ve Kostantiniyye semalarında asırlar boyu son peygamberin ismi zikredilmiştir. Bizansın pây-ı tahtına Fatih camileri, Süleymaniye'ler, Sultan Ahmet'ler dikilmiştir.

O'nun çıkacağını biliyordum. Ancak O'nun sizin aranızdan çıkacağını

zannetmemiştim: İmparator 1. Konstantin döneminden itibaren hıristiyanlığı resmi din olarak kabul eden Bizans imparatorluğu hıristiyan bir devlet idi. İmparator Kısıs ve Ruhban'larla istişare edrdi. Kuran-ı Kerim'in de bildirdiği gibi İsa aleyhisselâm kendisinden sonra son peygamberin geleceğini müjdelemiştir. Yesrib'teki yahudilerrin konuşmalarından anladığımızı göre onlar da bir peygamberin geleceğini bekliyorlardı. Demek ki dünya cihan'ın sevgilisini bekliyordu... Ancak O'nun nereden, kimin içinden çıkacağı yalnızca ve yalnız Allah'ın irade ve Meşiet'ine bağlıdır. O lütfunu dilediği kimselere verir.

Eğer ona ulaşabileceğimi bilsem, hemen yolculuğa başlardım: Bu cümle Heraklius'un sağ-salim Rasulullah'a (sav.) ulaşabilmekten endişe ettiğini, öldürülme korkusundan

dolayı O'na ulaşmanın mümkün olmayacağı kanaatide olduğunu gösterir. Zira Dağatır kıssasından da anlaşıldığına göre Dihye, Rasulullah'ın (sav.) mektubunu imparatora takdim ettikten sonra Hz. Peygambere inanan hıristiyan din alimleinden birisi Dihyetü'l-Kelbi'yi sarayın koridorlarında yakaladı ve "Git, bu mektubun sahibine söyle. Ben şahadet ederim ki o, efendimiz Mesih'in bize müjdelediği son peygamberdir" Sonra beyaz elbiselerini giydi. İmparatorun huzuruna çıktı. Orada bulunanları islama çağırdı. Kelime-i Şahadet getirince oradakiler hemen ayağa kalkıp onun üzerine saldırdılar ve öldürdüler.

Eğer O'nun huzurunda olsaydım, ayaklarını yıkardım: O'nu görme şerefine, O'nun sesini işitme nimetine karşı biz olsaydık ey Heraklius O'nun ayaklarını öperdik... Bastığı yerlere yüzümüzü sürerdik... "Anamız babamız sana feda olsun ya Rasulellah!" derdik...

* * *

EFENDİMİZ'İN (ASV.) BİZANS İMPARATORUNA GÖNDERDİĞİ MEKTUP

Ebu Süfyan diyor ki:

Daha sonra Heraklius, Rasûlullah (sav.)'in Dihye ile Busra valisi yoluyla Heaklius'a gönderdiği mektubu istetti ve okudu. Mektupta şunlar vardı:

(بسم الله الرحمن الرحيم من محمد عبد الله ورسوله إلى هرقل عظيم الروم سلام على من اتبع الهدى أما بعد فإني أدعوك بدعاية الإسلام أسلم تسلم يؤتك الله أجرك مرتين فإن توليت فإن عليك إثم الأريسيين و { يا أهل الكتاب تعالوا إلى كلمة سواء بيننا وبينكم أن لا نعبد إلا الله ولا نشرك به شيئا ولا يتخذ بعضنا بعضا أربابا من دون الله فإن تولوا فقولوا اشهدوا بأنا مسلمون })

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyla

Allah'ın kulu ve elçisi Muhammed'ten, Rum

lideri Heraklius'a:

Selâm Hidayete tabi olanların üzzerinedir.

Bundan sonra:

Seni İslamın çağrısına davet ediyorum. Müslüman ol, (huzur bulup) kurtul, ki Allah mükâfâtını iki kat versin. Eğer yüz çevirirsen, (kendi günahınla birlikte) bütün halkının günahını yüklenirsin.

Ey Ehl-i Kitap! Bizimle sizin aranızda ortak olan bir kelimeye gelin: Allah'tan başkasına kulluk yapmayalım. Ona hiç bir şeyi denk tutmayalım. Allah'ı bırakıp birbirimizi Rabb edinmeyelim. Eğer onlar (ehl-i

kitap, yahudi ve hıristiyanlar) yüz çevirir iseler, (onlara) deyin ki "Şahit olun! Biz (Allah'a teslim olan) Müslümanlarız"⁹.

* * *

Rasulullah (sav.) hicretin altıncı yılında Hudeybiye'den döndükten sonra bu mektubu Dihye ibnü Halîfe el-Kelbî ile birlikte Bizans İmparatoruna ulaştırmak üzere Busra valisi Hâris bin Ebî Şemer el- Gassânî'ye gönderdi. İbnü-s Seken'in "es-Sahabe" de bildirdiğine göre Busra valisi, Dihye'yi o zamanlar henüz hıristiyan olan Adıyy bin el-Hâtım ile birlikte Heraklius'a yolladı. El-Bezzâr "Müsned"inde bu mektubu bizzat Dihye'nin Heraklius'a teslim ettiğini "Dihye" hadisleri altında şu lafızlarla rivayet eder:

"Rasûlullah (sav.) beni mektubuyla birlikte kayser'e gönderdi. Ben de mektubu ona teslim ettim".

Vâkıdî'nin bildirdiğine göre Dihye mektubu hicretin yedinci yılı muharrem ayında Heraklius'a teslim etti. Dihye İmparatorun huzuruna çıkınca İmparatorun yanında kırmızı- mavi başlığıyla İmparatorun kardeşinin oğlu vardı. O zamanın bürokrasisine göre elçi mektupları ilk önce muhataba hitaben (muhatabın ismiyle) başladılar. Bu mektubun Efendimizin ismiyle başladığını gören İmparatorun kardeşinin oğlu kızdı ve araya girerek "onu okuma! Kendi adıyla başlamış" diyerek mğdahale etti.

---

⁹ Âl-i İmran: 64

Ancak Kayse "Bilaki oku!" dedi ve Dihye mektubunu okudu. Ancak İmparatorun kardeşi "Rum lideri" ibaresine de itiraz etti. Zira Efendimiz (asv.) "Rum Kralı" ibaresini kullanmamıştı. Ama yine de muhatabın gönlünü almak için o kadar da hafife alınmayan "Rum Lideri" ibaresini kullanmıştı. Ancak gurur ve kibir onları o kadar sarmıştı ki bu kadar ince bir ayrıntıya bile dayanamıyan İmparatorun kardeşinin oğlu "Bizim krallığımızı itiraf etmiyor. Onu okuma" diyordu.

Efendimiz (asv.)ın Bizians İmparatoruna yolladığı bu kısa ibareli ama geniş anlamı mektup bir çok hikmetlerle doludur. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1- Allah'ın kulu ve elçisi

Muhammed'ten:

Tahrif edildikten sonra, dünyanın en büyük süper devletinin resmi dini haline gelen hıristiyanlık Hz. İsa'yı – hâşâ- ilah olarak görüyordu¹⁰. Yaratıcıyı yaratılmış menzilesine indirgeyen bu anlayış Bizans İmparatorluğunda bir çok zulümlere sebep oldu. Hem Allah'a hem de Hz. İsa'ya büyük bir iftira olan bu anlayışa Efendimiz (asv.) "Allah'ın kulu ve elçisi" ibaresiyle bir reddiye verdi. Zira peygamberler asla Allah'ın dengi değil , bilakis kulu ve elçileridir. Hem kulluk makamı

---

¹⁰ Yeni Zelanda Catenbury Üniversitesinde profesörlük yapan müsteşrik William Shepard, bir çok defa Melbourne'da verdiği Cuma hutbelerini dinlemeye geldiği sırada yaptığımız konuşmaların birinde "We see Jesus more than a prophet (Biz İsa'yı bir peygamberden daha öte bir şey görüyoruz)" demişti.

makamların en üstünüdür. Zira, yerin ve göğün Yaratıcısı, Habibini Furkan ve İsrâ surelerinin başında "Kuluna Furkanı indirenin Şân'ı ne yücedir", "Kulunu bir gece Mescid-i Haramdan, ayetlerimizi göstermek için etrafını mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren her türlü noksanlıklardan münezzehtir" ibareleriyle övmüştür.

2- Selâm Hidayete tâbi olanların üzerinedir:

Tâhâ suresindeki bu ayet-i kerime'yi Musa aleyhisselam yeryüzünün en büyük zalimlerinden biri olan Firavun'a söylemişti. Şimdi asırlar geçtikten sonra aynı ibareyi son peygamber dünyanın diğer bir sulüm imparatorluğunun kralına söylüyordu.

Bu ibarede hem büyük bir teşvik, hem de büyük bir tehdit ve ihtar vardır: Hidayet Allah'ın indirdiği vahiydir. Vahye tabi olan dünyada da âhirette de kurtulur. Selâmete, huzura ve mutluluğa kavuşur (Teşvik). Yalanlayıp yüz çeviren ise acıklı bir azap altında işkence çeker. Zaten "Selam, Hidayet'e tâbi olanların üzerinedir" ayet-i kerimesinin hemen ardından "Allah'ın can yakıcı azabı da yalanlayıp yüz çevirenin üzerinedir" ayet-i kerimesi gelmektedir. O halde, "Ey zamanın firavunları ve kralları! Vahye tâbi olun ve kurtulun! Aksi takdirde azabınız şiddetlidir!" mesajı vardır. Bu da bir tehdit ve uyarıdır. Bu ayet-i kerimenin akabinde efendimiz (asv.) "**Bundan sonra,**" diyerek kendi cümleleriyle bu ayetin kapalı olarak içerdiği manaları beyan edip tekit etmiştir.

3- Seni İslam'ın çağrısına davet ediyorum:

O çağrı da Nûh'un çağrısı, İbrâhim'in çağrısı, Mûsa ve İsa'nın çağrısı olan Tevhût inancıdır. Yeryüzünde Allah'tan başka ilah, otorite, güç ve mabud tanımamayı ifade eden "Lâ ilâhe illallah" çağrısıdır. Yerin ve göklerin yaratıcısına itaat çağrısıdır¹¹.

4- Eslim, Teslem" Müslüman ol, kurtul):

Cevâmiu'l-Kelim (az kelimelerle, geniş manalar ifade etme) yeteneğine sahip olan Hz. Fahr-i Cihan Efendimizin bu iki kelmelik cümlesi dünya tarihindeki olaylar ve dünyanın geçişinde insanların yapacağı olayları özetleyecek kadar geniş anlamlı iki kelimelik bir cümledir. Zira dünhya tarihi insanın hayat sahnesidir. İşte bu sahnede –geçmişte yaşanan olayların bize ıspatladığı gibi- yaratıcıya teslim olan, O'na itaat eden, O'nun emir ve yasaklarını aynen uygulayan kimseler selamete erip taat kurtulmuşlardır. Yaratıcıya teslim olmayan , O'na itaat etmeyen kimseler ise dünya ve ahiretin fitneleri altında helak olmuşlardır. İşte tarihte yaşananlar bunun şahididir. Nerede şimdi Âd ve Semûd kavmi!?! Nerede Yaratıcıya isyan eden Lût kavmi?...¹²Nerede Mûsa'nın peşinden koşan Firavun ve ordusu?... Nerede İbrahimi ateşe atan Nemrutlar?... Nerede Ebu Cehil'ler?... İşte son peygamber

¹¹ Bkz. Şura: 13, Maide: 48

¹² Buhârî, İlim 31, İtk 16, Nikah 12. Müslim, İman 241. Tirmizî, Nikah 25. Nesâî, Nikah 65. İbn Mâce, Nikah 42

bir kere daha haykırıyor zulmün liderine... "Müslüman ol, kurtul" diyor!.. Kıyamete kadar gelen zalimlere!...

5- Ki Allah sana ödülünü iki kat versin:

Hem Hz. İsa'ya, hem de Hz. İsa'nın emrine uyup son peygambere inanıp itaat ettiğin için... Hem kendin inandın, hem de senin inanmanla sana tabi olanların inanmasına vesile olduğun için... Allah Teâlâ buyuruyor ki:

"Bundan evvel kendilerine kitap verdiğimiz (nice kimseler vardır ki) onlar buna (Kuran'a) inanıyorlar. Onlara (Kuran ayetleri) okunduğu zaman "Buna inandık. Şüphesiz ki bu, Rabbimizden gelen bir Hakk'tır. Hakikat biz bundan evvel de İslam'ı kabul emiş kimselerdik" derler. İşte bunlara, sabır ve (sebat) ettiklerinden dolayı, mükâfaatları iki defa verilir"¹³

Ebu Mûsa el-Eş'arî (r), Allah elçisinin şöyle dediğini rivayet etti: "Üç sınıf insan vardır ki bunlara ödülleri iki kat verilecektir: 1- Ehl-i Kitaptan olup ta hem kendi peygambrine hem de Muhammed'e iman edenler. 2- Hem Allah'ın haklarını hem de efendisinin ihaklarını jyerine getiren köleler. 3- Cariyesi bulunan ve bu cariyeyi eğiten, eğitimini de güzel yapan, sonra da onu azât edip evlenen kimseler.

Bedir ehlinden Ebû Mes'ûd Ukbe bin Amr (r), Nebiyy-i Muhterem Efendimizin şöyle dediğini rivayet etti:

---

¹³ Kasas: 52, 53, 54

"Kim bir iyiliğin yapılmasına vesile olursa, o iyiliği yapan kimsenin ecri gibi sevap alır"¹⁴

6- Eğer Yüz Çevirirsen (kendi günahınla birlikte) bütün Halkının Günahını Yüklersin:

Çünkü halk yığınları sana tâbidir. Senin kararın milyonları etkileyecektir. Hatta o milyonların torunları, onların torunları ve onların yansımalarıyla birlikte kıyamete kadar gelen nesillerin mesuliyetini taşıyacaksın.

Bu kısa cümlelerin ne anlama geldiğini anlayan Heraklius'un yüzünen terler boşalmaya başladı. Zira, Sevgili peygamberimiz (sav.) bir başka hadis-i şerifte şöyle buyurur:

"İnsanları doğru yola çağıran kimseye, kendisine uyanların sevabı verilir. Ona uyanların sevaplarından da hiç bir şey eksilmez. Başkalarını delâlete çağıran kimseye de , kendisine uyan kimselerin günahları verilir. Ona uyanların günahlarından da hiç bir şey eksilmez"¹⁵

İbn-i Mes'ûd (r), Rasûlullah'ın (sav.) şöyle dediğini rivayet etti: "Haksız olarak öldürülen hiç kimse yoktur ki Âdem'in ilk oğluna ondan bir nasip yazılmış olmasın. Çünkü öldürme olayını ilk o başlatmıştı..."¹⁶

¹⁴ Müslim, İmâre 133. Ebû Dâvûd, Edeb 115. Tirmizî, İlim 14.

¹⁵ Müslim, İlim 16. Ebû Dâvûd, Sünnet 6. Tirmizî İlim 15.

* * *

Ardından Efendimiz(asv.) yahudi ve hıristıyanlarla stratejimizi belirleyen bir ayet-i keimeyi bildirdi:

"Ey ehl-i Kitap! Bizimle sizin aranızda ortak olan bir kelimeye gelin: Bu ifade o ortak kelimenin hem Hz. İsa'ya, hem Hz. Musa'ya hem de Hz. Muhammed'e (asv.) ortak olarak vahyedildiğine işaret eder. Hz. Musa'ya, Hz. İsa'ya vahyedilen o ortak kelimenin ne olduğunu ve orijinal ibaresini Hz. Muhammed'e (asv.) indirilen vahiy açıklıyor:

- 1- Allah'tan başkasına kulluk yapmayalım
- 2- O'na hiç bir şeyi denk tutmayalım
- 3- Allah'ı bırakıp bir birimiz rabb'ler edinmeyelim

Böylece "Ey hıristıyanlr! Eğer siz Hz. İsa'yı gerçekten seviyor iseniz ona vahyedilen bu kelimeye tâbi olun! Ey yahudiler! Hz. Musa'nın bağlıları olduğunuzu iddia ediyorsanız ona vahyedilen bu kelimeye gelin" mesajı veriliyor..

- Ama maalesef ehl-i kitap buzağıya taptılar...
- Hz. İsa'yı ve Uzeyr'i Allah'a denk tuttular
- Ahbar ve ruhbanlarını rabb edindiler

Adiyy bin Hâtım boynunda bir haç olduğu halde Efendimizin huzuruna çıktığında Rasulullah (sav.) "Onlar (ehl-i kitap) Ahbar'larını (yahudi din alimleri) ve ruhaban'larını (hıristıyan din alimleri)

¹⁶ Buhârî, Cenâiz 33, Enbiya 1, Diyât 2, İ'tisâm 15. Müslim, Kasâme 27. Tirmizî, İlim 4. Nesâi, Tahrim 1.

Allah'ı bırakıp rabb'ler edindiler. Meryem oğlu İsa'yı da... Halbuki onlar (tevrata ve incilde) tek bir ilahı başkasına kulluk yapmamakla emrolunmuşlardı. Ondan başka ilah yoktur. O , onların ortak koşup denk tuttıkları şeylerden münezzehtir (Yücedir)"¹⁷ ayet-i kerimesini okudu. Adıyy bin Hâtim: "Biz ruhbanlarımıza ibadet etmiyorduk" diyerek itiraz etti. Bunun üzerine Efendimiz (asv.) meseleyi izah etti:

- O (ruhba)nlar, Allah'ın helal kıldığını haram, haram kıldığını da helal yapmadılar mı?
- Evet
- Siz de onlara itaat etmediniz mi?
- Evet
- İşte bu onları rabb edinmenizdir.

O halde Allah'ın kanunlarını bırakıp kendi kafalarına göre kanun koyanlar (haramı helal, helali haram yapanlar), kendilerini ilah yerine koyanlardır. Onlara itaat edenler de o ilahları rab edinenlerdir.

O halde ey ehl-i kitap! Musa aleyhisselâm'ın, İsa aleyhisselâm'ın ve Muhammed aleyhissalâtü vesselâm'ın dünya halklarına bildirdiği ortak meseja gelin:

- 1- Allah'tan başkasına kulluk yapmayalım
- 2- O'na hiç bir şeyi denk tutmayalım
- 3- Allah'ı bırakıp birbirimizi rabb edinmeyelim.

---

¹⁷ Tevbe: 31

"Eğer onlar (yahudi ve hıristıyanlar) yüz çevirir iseler (bu esasları kabul etmeyip Vahy'e tâbi olmazlar iseler) onlara deyin ki "Şâhit olun. Biz (kendimizi Allah'a teslim eden) müslümanlarız"¹⁸:

Biz yerin ve göğün Yaraticısına teslim olduk. O'na itaat ettik. O'nun gönderdiği vahyi (emir ve yasakları) kabul ettik. O'nun gönderdiği son peygambere, son kitaba, tarihte gönderilen bütün peygamberlere, bütün kitaplara iman ettik, tasdik ettik, kabul ettik. Artık sizin yolunuz size, bizim yolumuz bizedir. Yeniden Diriliş Günü, Yerin ve Göğün Yaraticısı bizimle sizin aranızdaki hükmünü verecektir.

* * *

Şeyhü'l-İslam (Fî'l-Hadîs) Ibn'ü Hacer el-Askalânî
"Fethu'l- Bârî Bi Şerhi Sahîhi'l-Buhârî" adlı muhteşem eserinde der ki:

"Bu mektubun kısa cümleleri dört ince latife ile doludur (Emir, Teşvik, Uyarı ve Tehdit):

- 1- Müslüman ol (Emir)
- 2- Ki (selâmete erip) kurtulasın ve Allah mükafatını iki kat versin (Teşvik ve sevdirme)
- 3- Eğer yüz çevirirsen (Uyarı)
- 4- Halkının günahını yüklenirsin (Tehdit)

* * *

Ebû Süyfan diyor ki:

---

¹⁸ Âl-i İmran: 64f

Bizans imparatoru Heraklius sorularını sorup mektubu okumayı bitirir bitirmez salonda bir gürültü koptu. Sesler yükselmeye başladı. Bizidışarı çıkardılar. Arkadaşlarımla baş başa kalınca onlara dedim ki:

- Andolsun ki Ebû Kebşe'nin oğlunun durumu muazzam bir durumdur. Zira, Asfar (sarı) oğullarının kralı ondan korkuyor. O'nun bir gün galip geleceğini biliyordum. Tâ ki Allah beni İslama dahil edinceye kadar..."

Ebu Süfyan "Ebû Kebşe'nin oğlu" ibaresiyle Efendimiz'i (sav.) kastediyor. Zira büyük işlerde kapalı ibareler kullanmak Arapların âdeti idi. Ebû Kebşe Rasulullah (sav.)'in dedelerinden birisinin adıdır. Ebu'l-Hasen el-Cürcânî dedi ki: "Ebu kebşe, Rasûlullah'ın (sav.) anne tarafından dedesi Vehb'in anne tarafından dedesinin ismidir. Ancak bu görüş tartışmalıdır. Çünkü Rasûlullah (sav.)'in anne tarafından dedesi Vehb'in annesinin ismi Âtıkab bint el-Evkaş bin Mürre bin Hilal'dir. Nesep ilmi ehlinden hiç kimse el-Evkaş'ın "Ebû Kebşe" diye isimlendiğini söylememiştir. Bir başka görüşe göre "Ebû Kebşe" Abdulmuttalib'in anne tarafından dedesinin ismidir. Bu da tartışmalıdır. Çünkü Abdulmuttalib'in annesinin ismi Selmâ bint Amr bin Zeyd el-Hazrecî'dir. Yine Nesep ilmi ehlinden hiç kimse Amr bin Zeyd'in "Ebu Kebşe" diye künyelendiğini söylememiştir. Ancak Ibn-ü Habib "el-Müctebâ" adlı eserinde Rasulullah (sav.)'in hem anne tarafından hem de baba tarafından dedelerinden bir

gubun "Ebu Kebşe" diye künyelendiğini ziikretmiştir. Ebu'l-Feth el-Ezdî ve İbnü Mâkûla "Ebu Kebşe" isminin Rasulullah (sav.)'in süt babası el-Hâris bin Abd'il-Uzza'nın ismi olduğunu söylemiştir. Yunus bin Bukeyr, meşhur siyer âlimi İbnü İshak'ın oğlundan, o da babasından, o da kavminden bir grup insandan rivayet ettiğine göre Rasulullah (sav.)'in süt babası Haris müslüman oldu. Onun "Kebşe" isimli bir kızı vardı. Böylece o "Ebu Kebşe" diye künyelendi. İbn-ü Kuteybe, Hattâbi ve Dârakutnî, "Ebu Kebşe, Kureyş putlara taptığı için kureyşlilere devamlı muhalefet eden "Vecz bin Âmir bin Gâlip" isimli bir adamdır. Rasulullah (sav.) de kureyş'e muhalefet ettiği için muhalefetin bir işareti olarak onu bu adam nispet ettiler" dedi.

Ebu Süfyan "Asfar oğullarının kralı" ifadesiyle rumları kastediyor. Çünkü İbnü-l İnbârî'nin haber verdiği göre Rumların dedesi Rum bin Ays habeş kralının kızıyla evlendi. Böylece oğlu siyah ve beyaz arasında bir renkle dünyaya geldi. Bu nedenle ona "Sarı" lakabını verdiler.

Ebû Süfyan'ın son cümleleri de ilginçtir: "O'nun (Hz. Peygamberi kastediyor) bir gün gâlip geleceğini kesin olarak biliyordum. Tâ ki Allah beni İslama dahil edinceye kadar...". Zaten Ebû Süfyan, bu hâdiseden sonra daha fazla dayanamadı ve Mekke'nin Fethedildiği sırada Cihanın Efendisine gelip teslim oldu.

* * *

Halife Ömer İbnü Abdü'l-Azîz'in isteğiyle hadiseleri ilk defa tedvin eden meşhur âlim İbnü Şihâb ez-Zührî diyor ki: "İyliya şehrinin vâlisi ve İmparator Heraklius'un sâdik bağlularından İbnü En-Nâtûr Şam diyarı hıristiyanlarının reisi idi. Aynı zamanda onların gizili sırlarına vâkıf olacak kıadar geniş malumat sahibiydi. O şu kıssayı anlatırdı:¹⁹

"İmparator Heraklius İyliya şehrine geldiği zaman²⁰ bir sabah çirkin bir sûrette, endişeli ve asık suratlı olarak kalktı. Betârik'lerden²¹ bazıları ona:

- Durumunu kötü gördük?, dediler. (İbnü Nâtûr diyor ki) Heraklius kâhin idi. Yıldız ilimleriyle uğraşırdı²². Danışmanlarına şu cevabı verdi.

---

¹⁹ Ebû Nuaym "Delâilü'n-Nübüvve" adlı eserinde İbnü Şihab ez-Zühri'nin "İbnü Nâtûr ile halife Abdül Melik bin Mervan döneminde Şam da görüşüm" dediğini nakleder. Ancak İbnü Hacer "Zannedersem İbnü Şihab ez-Zühri bu kıssayı İbnü Nâtûr müslüman olduktan sonra ondan aldı" diyor. Bkz. Fethu'l-Bârî: 1/53

²⁰ Rasulullah (sav.)'in Hudeybiye umresine gittiği sene, Bizans ordusunun İran ordusunu yenip İranlıları bizans topraklarından çıkardığı günlerde, Rumların İranlılara galip geldiği haberi ulaşınca müslümanlar sevinmişlerdi. Tirmizi ve diğerleri bu olayı Rum suresinin 4. ayeti kerimesini "İşte o zaman müminler Allah'ın zaferiyle sevinirler" tefsir ederken zikrettiler.

²¹ Rum devletinin havâss'ı, ileri gelenleri, üst düzey yöneticileri

²² Kehânet ve münecimlik farklı şeylerdir. Heraklius hem kehânetle hem de münecimlikle uğraşırdı. Kâhinler bazen şeytanların attığı sözlere istinat ederler, bazen de yıldızların kurallarından bilgi alırlardı. Her iki iş t cahiliyye döneminde oldukça yaygındı. Ta ki Allah Sübhânehû ve Teâlâ İslamı ortaya çıkardı ve hem kâhinlerin hem de münecimlerin belini kırdı. İslam şeriatı onlara itimat etmeyi reddetmiştir.

- Bu gece yıldızlara bakarken sünnetlilerin kralının gâlip geldiğini gördüm. Çağımızın halklarından sünnet olanlar kimdir?

Danışmanlar:

- Yahudilerden başkası sünnet olmazlar. Onların durumu da seni endişelendirmesin. İmparatorluğunun vilayetlerine emir gönder, içlerinde bulunan bütün yahudileri öldürsünler!

Onlar bu konuyu görüşürken bir de Heraklius'a Gassan kralının gönderdiği ve Rasulullah (sav.)'ın durumundan haber veren bir adam getirildi²³.

Heraklius bu haberi alınca:

- Gidin bakın. O adam sünnetli mi değil mi?, diye emretti

Gittiler baktılar ve Heraklius'a sünnetli olduğunu söylediler. Heraklius onu huzuruna çağırdı ve Arapların sünnet olup olmadığını sordu. Onun da "Sünnet olurlar" cevabını vermesi üzerine

- İşte bu gâlip gelen bu ümmetin saltanatıdır, dedi.,

Sonra Heraklius "Rûmiyye" şehrindeki bir vâlisine mektub gönderdi. O vâlinin de Heraklius'a denk bir ilmi vardı. Sonra Heraklius Hıms'a hareket etti. Daha Hıms şehrine

---

²³ İbnü İshak'ın siyerinde bu adamın sözlerine açıklık veren bir rivayet vardır: "Aramızdan peygamberlik iddia eden bir adam çıktı. Bazı insanlar ona tabi oldu. Bazıları da muhalefet etti. Bunların aralarında bir çok harpler çıktı. Onlar böyle uğraşırken onları bırakıp geldim"

varmadan mektubun cevabı geldi. Heraklius'un "Hz. Peygamber'in zuhur edeceği ve O'nun peygamber olduğu" hakkındaki görüşlerini destekliyordu. Bunun üzerine Heraklius, Rum'un liderlerini Hıms'taki şatosuna davet etti. Sonra gizlice şatonun kapılarının kilitlenmesini emretti. Sonra da ayağa kalktı ve davetlilere seslendi:

- Ey Rum halkı! Eğer saltanatınızın devam etmesini, Rüş'te erip kurtulmayı istiyorsanız, bu peygambere tabi olun!..., dedi.

Bunu duyan kalabalık, vahşi eşeklerin bağırması gibi bağırarak kapılara doğru hücum ettiler. Bir de baktılar ki kapılar kilitli. İmparator Heraklius, onların bu nefretini görüp iman etmelerinden (veya kendi imanından) ümidini kesince muhafızlarına:

- Onları bana döndürün, dedi ve "Ben, biraz önceki sözlerimi sizin dininize bağlılığınızı imtihan etmek için söyledim. Dininizdeki sebat ve kararlılığınızı da gördüm" dedi. Bunun üzerine hepsi Heraklius'a secde ettiler ve ondan râzı oldular.

HERAKLIUS'UN SON DURUMU

İbnü Hacer el-Askalânî "Fethu'l-Bârî"de şöyle der: "Dihye, imparatorun huzuruna çıkıp mesajı iletince Heraklius, şura üyesi danışmanlarından bir hıristiyan din âlimine meseleyi arz etti. O âlim:

- İşte bu, (yıllardır) beklediğimiz ve Efendimiz İsa'nın bize müjdelediği zât'tır. Ben onu tasdik ediyorum ve O'na tabi oluyorum, dedi. Kayzer ise:
- Eğer ben bunu yaparsam saltanatım gider, dedi.

Dihye diyor ki:

- (Koridorda) bu hıristiyan din âlimi beni yakalayıp şöyle dedi: "Bu mektubu al ve Efendine git. Ona selam söyle. Ona de ki "Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın elçisidir. Ben ona iman ettim ve tasdik ettim. Onlar ise beni reddettiler".
Sonra bu âlim içeri girdi ve onu öldürdüler.

İbn-i İshak'ın rivayeti şöyledir: Heraklius, Dihye'yi Dagâtır er-Rûmi'ye gönderdi ve "O Rumun içerisinde benden daha fazla söze sahiptir" dedi. Dagâtır, müslüman olduğunu ilan etti. Üzerindeki elbiselerini çıkardı. Beyaz elbiselerini giydi ve rumların huzuruna çıktı. Onları İslama çağırdı ve kelime-i şahadet getirdi. Rumlar ayağa kalkıp onun üzerine çullandılar. Öldürünceye kadar vurup dövdüler... Dihye Heraklius'un yanına döndüğünde Heraklius şöyle dedi:

- Sana hayâtî tehlike içinde olduğumuzu söylemiştim. Dagâtır, onların nezdinde benden daha büyük bir mekana sahip idi²⁴.

İbnü Hacer der ki: "Burada öldürülen Dagâtır'ın yukarıda Heraklius'un Rûmiyye şehrinde kendisine mektup yazdığı vali olma ihtimali vardır"

Heraklius hakkında kaynak kitaparda geçen başka haberler de vardır. Mute ve Tebük savaşlarında Müslümanlara karşı ordu hazırlaması, Rasulullah (sav.) ile birlikte ikinci defa haberleşmesi, Rasulullah'a altın göndermesi ve Rasulullah'ın o altınları ashabına dağıtması gibi...

İbn-i İshak, Halid bin Beşşar yoluyla Şam'ın çok yaşlı (eski sakinlerinden) bir adamdan şu olayı rivayet eder: İmparator Heraklius Şam'dan Kotantiniyye'ye hareket ederken Rumlara "Ya Müslüman olmayı, ya cizye vermeyi, ya da "Derb" bölgesinin yukarısındaki topraklar kendilerinde kalmak şartıyla Rasulullah ile sulh anlaşması imzalamayı teklif etti. Ancak rumlar bunların hepsini reddettiler. Bunun üzerine İmparator Kostantiniyye'ye doğru hareket etti. "Derb" bölgesine gelince Şam tarafına doğru döndü ve "Elveda sana ey Suriye toprakları" diyerek selam verdi. Sonra atını kamçılıyıp Kostantiniyye'ye hareket etti.

Hız. Ebu Bekir ve Ömer dönemlerinde Müslümanlarla savaşın Heraklius mu yoksa onun oğlu

---

²⁴ Bkz. Fethu'l-Bârî 1/56

mu olduğunda tarihçiler ihtilaf etmişlerdir. Ancak İbnü Hacer: "O olduğu ağır basıyor. Allah daha iyi bilir" der²⁵.

Taberânî, Abdullah bin Şeddad'ın Dihye'den rivayet ettiği zayıf bir senette Kayser'in Dihye'ye şöyle dediğini nakleder: "O'nun öyle olduğunu biliyorum. Ancak ben yapamam. Eğer öyle yapsam otoritem gider ve Rum beni öldürür".

İbni İshak "Mürsel"inde bazı ehli ilimden naklettiğine göre Herklus'un şöyle dediği riaveyet edilir:

- Allah'a yemin derim ki, ben biliyorum, O gönderilen bir peygamberdir. Ancak Rumun beni öldürmesinden korkuyorum. Eğer öyle olmayacağını (beni öldürmeyeceklerini) bilsem, hemen ona tabi olurum²⁶

Bütün bu rivayetler, Heraklius'un iman edip etmediği meselesinin müphem olduğunu gösteriyor. Saltanatını imana tercih ettiğini ve delâlet üzere kaldığını gösteren delillerden bir tanesi de bu hadiseden iki sene sonra hicretin sekizinci yılında onun Mute gazvesinde müslümanlarla harp etmesidir.

İbni Hibban sahih'inde Enes (r)'tan rivayetle şöyle der: "Rasulullah (sav.), Tebük'ten yine Heraklius'u imana davet eden bir mektup gönderdi. Davete icabet etmeye yaklaştı ancak icabet etmedi".

Bu haberin zâhiri, onun küfür üzerine devam ettiği gösteriyor. Ancak onun imanını gizleme ihtimali de

²⁵ Fethu'l-Bârî: 1/58

²⁶ Fethu'l-Bârî: 1/49

vardır. Bütün bu masiyetleri saltanatını korumak amacıyla ve kavminin kendisini öldürmesinden korktuğu için yapmış olabilir. Ancak Ahmet bin Hanbel'in Müsned'inde onun Tebuk'ten Rasulullah'a müslüman olduğunu bildiren bir mektup yazdığını ancak Rasulullah'ın "Yalan söyledi. Bilakis hıristiyanlığı üzerine kaldı" dediği rivayeti vardır. Ebu Ubeyd'in "Kitabu'l-Emvâl"de Bekr bin Abdullah el-Müzeni'den gelen sahih bir senette aynı haber vardır. O rivayetin lafzı ise şöyledir: "Allah'ın düşmanı yalan söyledi. Müslüman değildir"

Bütün bu haberlere rağmen "El-İstîâb"ın yazarı, Bizans imparatoru Heraklius'un iman ettiğini, ancak imanını üzerine devam etmediğini, bilakis saltanatını kaybetme korkusuna kapıldığını ve fâni saltanatı bâki saltanata tercih ettiğini söyler²⁷. Halbuki Rasulullah (sav.)'in "Müslüman ol, kurtul" mesajının hakikatini anlasaydı, öldürülme korkusu ve her türlü tehlikelerden sâlim bir şekilde Rasulullah'a ulaşabilirdi.

Acaba Heraklius gerçekten öyle miydi? Bu sorunun cevabını bütün sırların açığa vurulduğu kıyamet gününde göreceğiz. Hiç şüphesiz ki Allah en iyi bilendir. Gizlinin-açığın, geçmişin-geleceğin, şuhûd ve gayb'ın bilgisi O'na aittir. O her şeye Kâdir, her şeyi bilen Melik-i Azîm'dir.

---

²⁷ Fethu'l-Bârî: 1/49,50

